

Otázka: Charakteristika a taxonomie paryb

Předmět: Biologie

Přidal(a): Anonymus

Charakteristika

- mořští, velmi vzácně i sladkovodní zástupci
- vývoj v prvohorách před 450 miliony let v sladkých vodách – druhotně osídlují oceán
- současníci trilobitů
- nejprimitivnější třída bezblanných obratlovců

Morfologie těla:

- **hydrodynamický** (torpédovitý tvar těla)
- rozlišeno na **hlavu - trup - ocas**
- hlava vybíhá v **rypec (rostrum)**
- trup a ocas opatřen ploutvemi:
 - párové: hřbetní, prsní
 - nepárové: řitní + nesouměrná ocasní ploutev (horní lalok větší)

Anatomie těla:

Tělní pokryv:

- tělo kryjí **plakoidní šupiny** ukotvené **ve škáře**
- obsahují **DENTIN - zubovina**=jediná kostní tkáň těla + **sklovina** (enameloid)
- mají typický trn umožňující lepší proudění vody a přichycení živočichů
- v čelistech jsou šupiny přeměněny v **plakoidní zuby**
- **uvnitř stavba proto podobná jako v zubu**

Kosterní soustava:

- **osová kostra včetně lebky je chrupavčitá**, začínají osifikovat oblouky obratlů
- hlava vybíhá v rypec (rostrum)

Trávicí soustava:

- ústní dutina se zuby – vypadávají, částečně se obnovují
- ve střevě se nachází **spirální řasa (typhlosolis)** -zvětšuje povrch střeva pro trávení
- 10 % těla tvoří **tučná játra** – nadlehčují celé tělo, **hydrostatická funkce**
- vyvinutá **kloaka** – společný orgán pro T.S., V.S, R.S.

Cévní soustava:

- uzavřená
- srdce uloženo **na břišní (ventrální) straně** těla za žábry,
- je **VENÓZNÍ - proudí jím pouze odkysličená krev**
- rozděleno na 4 části:
 - žilní splav (*sinus venosus*)
 - předsíň (*atrium cordis*)
 - komora (*ventriculus cordis*)
 - srdeční násadec (*conus atreriosus*)
- vstupují do něj všechny žíly mimo plicních

- přetrvává u obojživelníků
- krev rozvádí:
 - **hřbetní a břišní céva (aorta)**
 - **žaberní cévy** – zástupci se liší jejich počtem

Dýchací soustava:

- dýchají **žábry** = prokrvené lupínky na 5-7 párech chrupavčitých
- **žaberních obloucích**
- ukryté pod 5-7 páry žaberních štěrbin
- **oblouky nejsou kryty skřelemi!**
- **nemají pomocný plynový měchýř!**
- voda je ústním otvorem hltána a ven vytéká štěrbinami
- **aby paryba dýchala, musí se pohybovat**

Vylučovací soustava:

- párové **PRVOLEDVINY (opistonefros)**
- **uloženy po stranách chrupavčité páteře**
- **kloaka**
- **rektální žláza** - u řitní ploutve, zbavuje se anorganických solí, které paryby nasávají do těla mořskou vodou

Nervová soustava:

- 5dílný mozek + čichový orgán v rostru – pach krve na velkou vzdálenost
- zdokonalené smysly a instinkty
- výborný sluch i zrak
- **Lorenziniho ampule** - orgány na rostru, které vnímají elektrické impulzy a vibrace (kořisti)
- **proudový orgán - pohyb** ve vodním sloupci

Rozmnožovací soustava:

- **gonochoristé bez pohlavního dimorfismu, oplození je vnitřní**
- část břišní ploutve přeměněna na **samčí kopulační orgán - pterygopod**
- jsou buď
 - **vejcorodí (oviparní)** - vajíčka v kožovitém obalu lepí na vegetaci
 - **živorodí (viviparní)** - př. žraloci

Systém paryb

- **podtřída Příčnoústí**
 - **Žraloci**
 - **Žralok bílý (lidožravý)**
 - **Kladivoun obecný**
 - **Rejnoci**
 - **Manta obrovská**
 - **Trnucha obecná**
- **podtřída Chiméry**

1. [Paryby \(obratlovci, čelistnatci\)](#)
2. [Strunatci - maturitní otázka](#)
3. [Paryby, ryby - maturitní otázka](#)